

HERKE SÁNDOR

Szikes talajok javítása és hasznosítása a Duna völgyében

Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983.

A könyvet az 1970-ben elhunyt, nemzetközi hírű kutató születésének 100. évfordulójára jelentette meg az Akadémiai Kiadó. A hátrahagyott kézirat — példamutatóan gondos — sajtó alá rendezését DARAB KATALIN végezte.

A mintegy 180 oldal terjedelmű, négy fejezetre tagolt munka HERKE professzor több évtizedes kutatásaiból levont elméleti és gyakorlati következtetéseket összesíti.

Az első fejezet a Duna-völgyi, a homokhátsági és a Tisza-völgyi szikesek rövid jellemzésével, majd a vízrendezésnek a talaj tulajdonságaira gyakorolt hatásaival foglalkozik. Megállapítja, hogy a Duna-Tisza közti szikes talajok javításánál első és alapvető teendő a vízrendezés.

A második fejezet a szódás-szikes talajok kémiai javításának lehetőségeit, módjait és a felhasználható javítóanyagokat (savak, lúgos közegben is hatékony Ca-vegyületek, vas- és alumíniumok, lignitpor, pirit, elemi kén) ismerteti. A fejezetből kitűnik, hogy a szerző a szikes talajok tartós megjavítását több irányú, komplex tevékenységnek tekinti. Hangsúlyozta, hogy az eredményes és tartós javítás legfontosabb követelménye a szikesedést okozó körülmények megváltoztatása. A javulás fontos előfeltétele a kilúgozás lehetősége, ill. annak megteremtése. Határozottan különbséget tesz a talaj megjavítása és hasznosítása között. A szódás-szikes talajok java része ugyanis csak igen nagy költséggel javítható meg annyira, hogy szántóföldi növénytermesztésre alkalmassá váljék, de okszerű beavatkozással (belvízrendezés, trágyázás) gyepterületként viszonylag jól hasznosítható.

A könyv harmadik fejezete a szikeseken folytatott rizstermesztés talajtani feltételeit tárgyalja. Rámutat, hogy erősen sós és szódás talajokon csak megfelelő mértékű talajjavítás után lehet rizst termeszteni. Az árasztóvíz kilúgozó hatása miatt egyes esetekben a talaj javulása várható. Ha viszont a vertikális vízmozgás lehetőségei korlátozottak, a gipszezés és a talajművelés még rizstermesztés esetén sem elegendő a talaj megjavításához.

A negyedik fejezet a gyepterületek terméshozamának növelésére ad útmutatásokat. A kísérletek szerint gipszezés vagy lignitezés olyan szódás talajokon szükséges, ahol a kedvezőtlen feltételek miatt sűrűbb növényállomány másként nem tud kialakulni. Sziki mézpzásitos gyepeknél kémiai javítás nem javasolható, mert — mint írja — a talaj felső rétegének javulása esetén a mézpzásit gyorsan eltűnik a területről, s helyét kétszikű gyomok foglalják el.

Összegezve megállapítható, hogy a könyv igen értékes adatokat és következtetéseket, meggyőző fényképanyagot és táblázatokat tartalmaz. Hozzásegít HERKE SÁNDOR szikkutatási eredményeinek áttekintéséhez, hasznos forrásmunka a témával foglalkozó kutatók és gyakorlati szakemberek számára.

Érkezett: 1985. április 9.

FILEP GYÖRGY

Agrártudományi Egyetem,
Debrecen